

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 19.05.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 25.02.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 02.06.2020



[doi:https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-567554](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-567554)

ÇEVİRİ RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ KÜLTÜR AKTARIMI AÇISINDAN İNCELENMESİ STİLİ

Fatih Çetin ÇETİNKAYA¹, Mücahit DURMAZ²

ÖZ

Bu çalışma en çok satışı yapılan ilk 50 çeviri resimli çocuk kitabını “Kültür Öğeleri Tespit Formu”nda yer alan başlıkları/maddeleri göz önüne alarak yerli, yabancı ve evrensel kültüre ilişkin hangi kültürel öğelere değinildiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın modeli betimsel nitelikte tasarlanmıştır. Verilerin analizinde doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmada bir kitap satış sitesinde satışı yapılan, okulöncesi ve ilkokul öğrencilerine yönelik çeviri resimli çocuk kitapları dikkate alınmıştır. Bu sitede en çok satışı yapılan ilk 50 çeviri resimli çocuk kitabı temin edilerek incelemeye tabii tutulmuştur. İnceleme sonucunda tespit edilen kültürel öğeler kodlanarak uygun temalar altında sıralanmıştır. Araştırmanın bulguları çevirisi yapılan çocuk kitaplarının, evrensel değerlere nazaran daha çok yabancı kültürlerle ilişkin öğeler barındırdığı ve yerel kültürümüze dair öğelere yeteri kadar yer verilmediği göstermektedir. Gelişimleri boyunca nitelik olarak kaliteli/kalitesiz birçok kitap ile karşılaşan ve bu kitaplardaki kahramanların yaşantılarını, inançlarını, düşünce ve davranışlarını model alan çocuklar için resimli çocuk kitaplarının kültür aktarımı ve öğretiminde önemli bir araç olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Kitap seçiminde birçok peritextual unsur yanında, kültür aktarımına da dikkat edilmelidir. Çeviri kitaplar özelinde yabancı kültür öğelerinin baskın olduğu kitaplar yerine en azından evrensel değerleri aktaran kitaplar tercih edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: kültür, çeviri resimli çocuk kitabı, kültür aktarımı

ANALYSIS OF TRANSLATED CHILDREN’S PICTURE BOOKSIN TERMS OF CULTURAL TRANSFER

ABSTRACT

This study was conducted to determine which cultural elements were referred regarding domestic, foreign and universal culture in the first 50 best-seller translated children’s picture book by taking should come after full stop the topics/articles included in the “Culture Elements Detection Form”. The model of the study was descriptively designed. Document analysis technique was used for data analysis. The universe of this study consists of translated children’s picture books, which are sold in a book sale website, for preschool and elementary school students. This website’s 50 bestseller translated children’s picture bookswere procured and analysed. Cultural elements identified as a result of the analysis were coded and listed under appropriate themes. In the research results, it is seen that the translated children’s picture books contain more foreign elements than universal values and do not contain enough elements of Turkish culture. It must be taken into account that children’s picture books are important tools within the context of cultural transfer for the children, misuse of relative clause with many quality/poor quality books and take the heroes, their lives, beliefs, thoughts and behaviours in these books as models. During the process of book selection, cultural transfer as well as many peritextual elements should be taken into account. With regards to translated books, the books, which at least provides universal values rather than the ones in which the foreign cultural elements are dominant, should be chosen.

Keywords: culture, translated children’s picture books, cultural transfer

¹Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi fatihcetincetinkaya@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9843-6747>

²Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi mucahitdrnz58@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7509-2059>

1.GİRİŞ

Bir topluluğu millet haline getiren unsurların başında kültür gelmektedir(Kaplan, 2010; Özbay, 2005) . Kültür, tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde oluşan, asırlar boyunca nesilden nesile aktarılan, bireye kimlik ve kişilik kazandıran, bir topluma ait olma bilinci oluşturan, maddi-manevi değerler sistemi, bir hayat ve düşünce tarzı olarak açıklanmaktadır (Kafesoğlu, 2003:15-16; Kaplan, 2010; Tural, 1988; Yazoğlu, 2002). Bünyesinde topluma özgü yaşayış, dil, gelenek, sanat, inançları taşıyan maddi manevi değerleri barındırır. Jiang (2000:328-329) bu öğeler arasında dilin kültürün en önemli parçası olduğunu ve kültür aktarımında ön sırada geldiğini belirtmektedir. Kültürün en önemli parçası olduğunu ve kültür için önemli bir rolü olduğunu belirtmektedir.

Dil bireyler arası ve toplumsal iletişimi sağlayan en önemli araçtır (Erenoğlu, 2008; Güftâ ve Kan, 2011; Kaplan, 2010). Kültürel üretimi gerçekleştirmek, kültürü muhafaza etmek/kayıt altına almak ve geleceğe aktarmak gibi görevleri gerçekleştirmektedir(Aksan, 1977; Erbir ve Aka, 2015; Göçer, 2012; Gökberk, 2018; Turan, 2000; Yazoğlu, 2002). Dil, yalnızca ait olunan kültürü gelecek nesillere aktarmakla kalmayıp kültürler arasında köprü kurarak kültür aktarımında önemli rol oynamaktadır.

Yaşantılar sonucu oluşan kültürün ortaya çıkardığı kavramlar, kullanılan dilin imkânları dâhilinde kavramsal işaretler yoluyla anlamlı parçaların en alt seviyesini oluşturmaktadır. Bu sayede kültürün, dilde karşılık gelen kavramları meydana getirmesine ve sözvarlığını üretmesine olanak sağlamaktadır (Gemalmaz, 1997). Toplumun kültürel yapısından beslenerek oluşan kavramsal işaretler ise manasını kalıcılığın sağlandığı metinlerde bulur. Bu nedenle dilin zengin ve güçlü bir biçimde kullanılması, canlılık kazanması ve taşıdığı değerleri aktarmasıyla birlikte metinler, kültürler arası iletişimi sağlamada önemli bir yere sahiptir. (Albayrak ve Serin, 2012).

Yazınsal metinlere, bir kültürün ve o kültür içerisinde bulunan insanların yaşantısı, düşünceleri yansımaktadır (Polat, 1995). Toplumun kültürünü yansıtan yazınsal metinlere bakıldığında, onları üretildikleri ortamı aktaran araçlar olarak görmek mümkündür. Buna bağlı olarak yazınsal metinler kültür aktarımında önemli öğelerden birisi olarak gösterilmektedir (Keskin, 2010; Polat, 1995).

Farklı kültürlerle ait olan yazınsal metinler çeviri yoluyla toplumlar arası köprü işlevi görerek toplumları birbirine yaklaştırmaktadır (Mert, Albayrak ve Serin, 2013). Çeviri, kültürler arası etkileşimde önemli bir yere sahiptir ve bir ülkenin ya da ulusun kültürel değişiminde büyük bir rol oynamaktadır (Levent, 2010). Yazma eylemi esnasında yazar, olaylara belli bir kültür penceresinden yaklaşır ve bunları satırlara aktarır (Öztürk, 1991:3). Çünkü her yazarın kültürel dünyası diğerine göre farklılık gösterir. Farklı kimlik ve kültürlerin esere yansımından kaynaklanan bu durum son derece doğal karşılanmaktadır. Kuşkusuz çeviri metni oluşturan kişinin de kaynak metin yazarının yapıtlarını yorumlayacak ve kendi kültürüne kazandıracak bir kültürel alt yapıya sahip olması beklenir (Yücel, 2007) .

Çocuklara yönelik hazırlanan farklı türlere ilişkin çeviri kitaplar da onlara kendi kültürleriyle ilgili duyarlılıklarını arttırmanın yanı sıra başka toplumları tanımalarına imkân sağlamakta, evrensel kültüre dair bilgiler sunmaktadır. Ancak çeviri eserlerde yer verilen farklı yaşam şekilleri, inançlar özendirici değil de bilgi verici nitelikte olmalıdır. Çünkü kültür aktarımında amaç farklı kültürleri empoze etmek yerine, tanıtmak ve bununla birlikte bireyin kendi kültürünün özelliklerinin farkına varmasını sağlamaktır (Mert ve diğerleri, 2013). Çocukların toplumsal değerlere yabancılaşmadan, kimlik ve kişiliklerini koruyarak kültürel değerlerine sahip çıkmaları ve onlara sadık kalmaları gereklidir (Binyazar, 2004). Bu bakımdan çocukları doğru kitaplarla buluşturmak son derece önemlidir. Çocuğun kitapla tanışması ise okulöncesi dönemde resimli kitaplarla başlar ve daha sonra resim-metin iş birliği ile hazırlanan resimli çocuk kitapları ile devam eder (Gönen ve diğerleri, 2016). Resimli çocuk kitapları, geniş konu alanına sahip olan, resimlemelerin önem arz ettiği, okul öncesi ve ilkökul dönem çocuklarına yönelik hazırlanmış eğitim araçlarından biri olarak tanımlanmaktadır (Bulut ve Kuşdemir, 2013; Glazer, 1986; Gönen, 1984; Kara, 2012). Bu zaman dilimlerinde çocuk, resimli çocuk kitaplarında karşılaştığı kahramanların davranışlarını, yaşam biçimlerini örnek alarak kendisiyle özdeşim kurar (Kalaycıoğlu, 2012). Bundan ötürü kitabın içeriği çocuğun kültürel, kişisel ve ahlâki değerlerini barındırmalı (Dilidüzgün, 1996:15), ulusal kimliği ve geleneği ön plana çıkararak başka kültürlerin egemenliğini sürdürmesine taviz verilmemelidir (Şirin, 1988:20).

Resimli çocuk kitaplarına yönelik alanyazın incelendiğinde konuyla ilgili birçok çalışmanın bulunduğu görülebilir. Bunlar birlikte; çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri (Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş, 2011), resimli çocuk kitaplarında yer alan değerler (Akyol, 2012; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014), çocuğa görelilik kavramı (Bilgin, 2011), okunabilirlik (Çeçen ve Aydemir, 2011),çocuklara yönelik hazırlanmış olan eserlerin içeriksel analizi (Dedeoğlu, Ulusoy ve Alıcı, 2013) kitapların dış yapı ve iç yapı özellikleri (Bulut ve Kuşdemir, 2013; Demircan, 2006), kitapların şiddet, korku gibi öğeleri içerme durumu (Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009), kitaplarda yer alan temel kavramlar (Balat, Kılıç, Değirmenci ve Ünsal, 2017) üzerine yapılmış araştırma ve incelemelerdir. Özellikle ulusal alanyazında eserlerin yazınsal metin olarak yerli ve yabancı öğeleri taşıyıp taşımaması hususunda yeterli sayıda çalışma yapılmadığı görülmüştür. Küçük (2006) tarafından yapılan

araştırmada belirlenen kitaplar kültürel değerler açısından incelenmiştir. Bir diğer çalışmada çeviri kitapların taşıdığı kültürel öğeler üzerinde odaklanılmış, incelenen kitaplar ise dünya klasiklerinde yer alan kitaplar arasından seçilmiştir (Mert ve diğerleri, 2013).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, okulöncesi ve ilkokul seviyesindeki çocuklara yönelik olarak hazırlanan çeviri resimli çocuk kitaplarının incelenerek hangi kültürel unsurlara (dil, sanat, inanç, örf ve âdetler, günlük yaşam, değerler) ne ölçüde yer verildiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

İlkokul çağındaki çocuklara yönelik çevirisi yapılan resimli çocuk kitapları içerik olarak çocuğun kendi kültürüne ait yerel özellikleri ve evrensel değerleri barındırmalıdır. Çeviri resimli çocuk kitaplarında ise evrensel değerlerin baskın olması beklenir. Başka toplumların kültürel değerlerinin baskın olduğu resimli çocuk kitapları çocuğun başka kültürün etkisi altında kalarak öz benliğini yitirmesine, bulunduğu toplumun kültürel öğelerini fark edememesine sebep olabilir. Araştırma çok satılan belirli sayıda çeviri resimli çocuk kitaplarındaki baskın kültürel unsurları ortaya koyarak durumu betimlememizi sağlamaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma mevcut bir durumun ortaya konulması amacıyla yapılan çalışmalar için en uygun yöntemlerden birisi olan betimsel nitelikte (Kaptan, 1995) bir çalışma olup, tarama (survey) modeli ile yapılandırılmıştır. Tarama modeli; geçmişte yada halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2006:77).

2.2. Araştırmanın evren ve örnekleme/Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma materyallerini bir kitap satış sitesinde en çok satışı yapılan 50 çeviri resimli çocuk kitapları oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında site üzerinden satışı yapılan çeviri resimli çocuk kitapları taranmış ve en çok satılan 50 kitap belirlenerek temin edilmiştir. Araştırmanın materyalleri amaçsal örnekleme yöntemi dikkate alınarak seçilmiştir. Çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak sağlayan amaçsal örnekleme yöntemi tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmıştır (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz, Demirel ve Çakmak, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2011). İncelenmek üzere araştırmaya dahil edilen resimli çocuk kitapları ve özellikleri **Ek-1**'de verilmiştir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Kitap alışveriş sitesi olan kitapyurdu.com sitesinde en çok satışı yapılan çeviri resimli çocuk kitaplarını belirlemek amacıyla site taranmıştır. Bu işlem sonucunda en çok satışı yapılan ilk 50 çeviri resimli çocuk kitabı belirlenmiştir. Belirlenen resimli çocuk kitaplarında bulunan resimler ve yazınsal metinler Albayrak ve Serin (2012) tarafından oluşturulan “Kültür Öğeleri Tespit Formu” ile analiz edilmiş, elde edilen bulgular temalaştırılarak sunulmuştur.

2.4. Verilerin analizi

Bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Albayrak ve Serin (2012) tarafından oluşturulan “Kültür Öğeleri Tespit Formu” göz önünde bulundurularak çeviri resimli çocuk kitaplarında yer alan resim ve yazınsal metinler incelenerek, bulunan kültürel öğeler ortaya konulmuştur. Kitaplarda bulunan mevcut öğeler 3 araştırmacı tarafından incelenmiştir. Araştırmacılar arası görüş birliği tespit edebilmek amacıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen güvenilirlik formülü kullanılmıştır (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)). Bu formüle göre kodlayıcılar arasında en az %80 benzerlik olması gerekmektedir. Analiz sonucunda ise güvenilirlik değeri %86 olduğu tespit edilmiştir. Verilerin analizinde kullanılan Kültür Öğeleri Tespit Formu; “dil, sanat, din/inanç, örf ve âdetler, günlük yaşam, tarih, coğrafya ve değerler”i içeren sekiz ana başlıktan oluşmaktadır. Ana başlıklarla ilgili öğeleri içeren alt başlıklar da bulunmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda resim ve metinlerden yola çıkılarak kodlanan kültürel öğeler belirlenmiş, bu öğelerin araştırmanın amacı doğrultusunda değerlendirilmesi yapılmıştır.

2.5. Prosedür

Kitap alışveriş sitesinde satışı yapılan çeviri resimli çocuk kitaplarını “Kültür Öğeleri Tespit Formu”nda yer alan başlıkları göz önünde bulundurarak incelemeyi amaçlayan bu çalışmada en çok satışı yapılan ilk 50 kitap kriter olarak belirlenmiştir. Resimli çocuk kitaplarının ise çeviri yayınlar olması belirlenen bir diğer kriterdir. Bu doğrultuda ilgili site taranmıştır. İlk aşamada satış adedi yüksek olan kitaplar, araştırmacılar tarafından satış sayısıyla birlikte listelenmiştir. Listeleme işlemi gerçekleştirilirken kitapların yayın tarihi ve satış durumunun devam edip etmemesi dikkate alınmamıştır. Belirli bir veri havuzu oluşturulduktan sonra çocuk kitapları, satış sayıları adedince yüksek sayıdan düşük sayıya doğru araştırmacılar tarafından sıralanmıştır. Sürecin devamında tarama işlemi devam etmiş olup satış adedi yüksek olan kitaplar listeye eklenmiştir. Tarama işleminin son bulduğunda çeviri resimli çocuk kitapları satış sayıları adedince son kez yüksek sayıdan düşük sayıya doğru sıralanarak kitap listesi son halini almıştır. Bu işlemlerin ardından en çok satışı yapılan 48 çeviri resimli çocuk kitabı temin edilerek verilerin analizi aşamasına geçilmiştir. Kitap alışveriş sitelerinde tükenmiş olan 2 kitap ilk etapta temin edilememiştir. İlerleyen süreçte ilgili kitaplar sosyal medya üzerinden temin edilerek incelenmiştir.

3.BULGULAR

Bu çalışma en çok satışı yapılan çeviri resimli çocuk kitaplarında yer alan kültürel öğeleri inceleyip ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, bir sonuca varmak için kitaplarda tespit edilen kültürel öğeler, Albayrak ve Serin (2012) tarafından oluşturulan “Kültür Öğeleri Tespit Formu”nda bulunan sekiz ana temaya göre incelenmiştir. Çeviri çocuk edebiyatı ürünleri arasından seçilen resimli çocuk kitapları, içerisinde barındırdığı kültürel öğeler açısından incelendiğinde elde edilen veriler aşağıda belirtilmektedir.

Tablo 1.

Dil ile İlgili Kültürel Öğeler

		n
Kişi isimleri	Ali Baba, Amos, Anna , Batu, Bay Esneme, Bay Gark, Bayan Hıçkırık, Bay-Kuş, Bella, Berk, Berta, Besim, Betül, Boni, Bonita, Börti, Cano, Çiçek, Değnek Adam, Değnek Hanım, Ece, Elmer, Emir, Frederick, Horultu Usta, Joseph Roulin, Kaan, Küçük Pırt, Mavi, <i>Memo (2)</i> , Mercan, MecGee, Mine, Minimoni, Minnoş, Mitzi, Monika, Monti, Morisol, Mötilda, Noona, Paula, Peri, Pezzettino, Ponçık, Profesör Hapşu, Ramon, Ranâ, Russell, Serâ, Theo, Vashti, Vincent Van Gogh, Yüzyüz.	54
Unvan	<i>Bay (3)</i> , <i>Bayan (2)</i> , Bilge, Hanım, Kral, Minik, <i>Öğretmen (5)</i> , Prens, Prenses, Profösör, Sevgili.	11
Millet-Devlet isimleri	-	-
Tarihî Olaylar	-	-
Deyim	Acı çekmek, ağzını açmak, akli başından gitmek, akli bir karış havada olmak, akli havada olmak, arkadaşını satmak, başını sokmak, can atmak, cesaretini toplamak, <i>dert yanmak (3)</i> , dudaklarını büzmek, düşüncelerinden sıyrılmak, düşünüp taşınmak, eğilip bükülmek, evin yolunu tutmak, fikir yürütmek, fikirleri sel gibi akmak, <i>göz atmak (2)</i> , göz dikmek, göz gözü görmemek, gözden geçirmek, gözden kaybolmak, <i>gözlerine inanmamak (4)</i> , gözü fal taşı gibi açılmak, gözü yuvasından fırlamak, günleri kovalamak, gününü göstermek, havada uçuşmak, hayallere dalmak, hevesi kaçmak, iç geçirmek, içi geçmek, kafası karışmak, kendini dışarı atmak, kendini kaptırmak, kendini toplamak, kendisini tutamamak, kulağa kolay bir işmiş gibi gelmemek, kulağına çalınmak, kulağını açmak, kulak asmamak, kulaklarına inanmamak, kulaklarında çınlamak, üstünden büyük bir yük kalkmak, yağcılık etmek, yapış yapış davranmak, yemeğine dokunmamak, yerinde duramamak, yola koyulmak.	48

Tablo 1. devamı

Kalıp sözler	Ben geldim, bu harika, bunu daha sonra konuşalım, çok teşekkür ederim, günaydın, haydi iş başına, hoşça kal, <i>iyi geceler (12)</i> , iyi uykular, memnun oldum, merhaba bir şey mi istiyorsun? Merhaba garson bakar mısınız? <i>Merhaba (34)</i> , rahatsız ettiğim için kusura bakma, selam, sevgili, <i>teşekkür ederim (19)</i> , yine geleceğim.	n 17
---------------------	--	----------------

Yukarıdaki tabloda, kitaplarda yer alan “dil” ile ilgili kültürel öğelerden; kişi isimleri, unvanlar, karşılıklı konuşmalarda kullanılan kalıp sözler yer almaktadır. Kültürel öğelerin sekiz başlığından birisi olan “dil” ile ilgili yapılan incelemeler sonucunda farklı milletlere özgü kişi isimlerine, kalıplaşmış sözcüklere ve dilimizde kullandığımız deyimlere sıkça yer verildiği, farklı millet ve devlet isimlerine hiçbir kitapta yer verilmediği tespit edilmiştir. Kişi isimlerine baktığımızda yerli kültüre ve yabancı kültürlere dair birçok isim yer almaktadır. “Memo” ismi dışında birden çok tekrar eden kişi ismine rastlanmamıştır. Eserlerin bir kısmında hayvan karakterlerine de özel isimler verilerek hayvanların kişileştirildiği görülmüştür. Araştırmaya dahil edilen kitapların tamamının çeviri metinler olmasından hareketle deyimlerin yerli kültürümüzce tam karşılığı bulunarak eserlerde yer alması dikkati çekmektedir. Bu durum çevirmenlerin yabancı ve yerli kültüre dair dil bilgisi alanındaki başarılarını göstermektedir. Kitaplarda en çok yer verilen deyimlere baktığımızda kültürümüzde yaygın olarak kullanılan deyimleri içerdiği görülmektedir. Gündelik yaşamda birçok kez kullandığımız kalıp sözlerin kitaplarda da kullanılarak çocuklarda aşinalık oluşturulması önemlidir.

Tablo 2.*Coğrafya, Kurum, Kuruluş ve Mekân*

Yer isimleri	Ada, ağaç kovuğu, ağaçların tepesi, ahır, araba park yeri, Arles kasabası, Ay, ayçiçeği tarlası, <i>bahçe (18)</i> , banyo, bataklık, buzdağı, çamur havuzu, çayır, çiftlik, çöl, Değirmenler vadisi, deniz kıyısı, deniz, dere, Dünya, <i>ev (14)</i> , fabrika, gökyüzü, göl kenarı, göl, hayvanat bahçesi, kafe, kamping, kent meydanı, koridor, koza içi, köprü, köy, kulübe, Kurbağapoposu çayırı, Kuzey kutbu, kütüphane, küvet, mağara, metro, mutfak, nehir kenarı, oda, okul, okyanus, <i>orman (26)</i> , otobüs durağı, oyun parkı, Pat adası, patika, plaj, Pofuduk diyarı, Pofuduk parkı, Püf Çiçeği bahçesi, resim sergi salonu, restaurant, Rüzgâr Tarağı dağı, Sevimli Olmayan Kostüm dükkânı, sınıf, sirk, sokak, stüdyo, su birikintisi, şehir, Şirince kasabası, şömine önü, tabiat parkı, tahıl ambarı, yatak odası.	n 71
---------------------	--	----------------

İncelenen kitaplarda sıklığı yüksek öğelerden biri olan yer isimlerinin çoğu evrensel kültürü içermektedir. İnsanların hemen her anında içerisinde bulunduğu “Orman, bahçe ve ev” gibi mekânlar, incelenen kitapların çoğunda yer almıştır. Bunun yanında yazarların kendi kültürlerine ait yer isimleri kitaplarda yer almaktadır. Rüzgâr Tarağı Dağı, Kurbağapoposu Çayı gibi hiçbir kültürde karşılığı olmayan kelimelere de kitaplarda yer verilmiştir.

Kültür öğelerinin tespitindeki temalardan birisi de günlük yaşam ile ilgili öğelerdir. Gündelik hayat; toplumun kültürü, inançları, yaşayışı ve değerleri sayesinde şekillenir. Bu nedenle kitaplarda yer alan günlük yaşam ile ilgili kültürel öğeler, çocuğun kültürel yaşantısını ve evrensel kültüre dair bilgi birikimini etkilemektedir.

Tablo 3.*Günlük Yaşam*

		n
Kullanılan gereçler	araç- Askılık, atari, bahçe çiti, balon, bank, bardak, bavul, beyzbol sopası, bıçak, bilgisayar, bira-şarap şişesi, bisiklet, boya kalemi, boya, çadır, çam ağacı, çamaşır sepeti, çanta, çöp kutusu, daktilo, dikiş makinesi, diş fırçası, duvar saati, dürbün, el feneri, elektroskop, fırça, fincan, flüt, fotoğraf makinesi, gitar, gözlük, gramafon, halı, harçlık kutusu, havlu, hediye paketleri, kamera, kask, kaykay, Kızılderili yayı, <i>kitap (7)</i> , kitaplık, koltuk, kova, kukuletalı şapka, kum küreği, kurt kapanı, kürek, küvet, lego, mama kabı, mandal, marakas, masa lambası, <i>masa (14)</i> , masal kitabı, maske, maytap, mercek, mp3 çalar, oyun konsolu, örgü ipi, paraşüt, pastel boya, paten, <i>peluş oyuncaklar (9)</i> , pipo, poster, radyo, resim, robot oyuncaklar, sabun, saksafon, sandalye, satranç taşları, sihirli değnek, sim, soba, sopa, şemsiye, şişme bot, şovalye kılıcı, taç, takvim, tarak, tasma, tekerlek, tekne, telefon, teleskop, terlik, testere, top, tornavida, trambolin, trampet, tuval, uçak maketi, uzay aracı, vazo, yapıştırıcı, <i>yatak, yelken.</i>	105
Boş zaman etkinlikleri/hobiler	Ağaca tırmanmak, ağaç dikmek, araştırma yapmak, Ay'a bakmak, bahçeye çıkmak, <i>bale yapmak (6)</i> , banyo yapmak, bilgisayarda vakit geçirmek, bisiklet sürmek, bulmaca çözmek, buz pateni yapmak, çamurda debelenmek, çiçeklerin bakımını yapmak, dağa tırmanmak, <i>dans etmek (6)</i> , ders çalışmak, diş fırçalamak, dondurma yemek, elbise dikmek, flüt çalmak, gazete okumak, gezintiye çıkmak, gökyüzünü incelemek, hayal kurmak, kamp kurmak, konserve fasulyeleri ile resim yapmak, koşmak, yüzmek, kumdan kale yapmak, kuşları kovalamak, masal anlatmak, masal dinlemek, nehirde yatmak, ninni söylemek, oyun oynamak, örgü örmek, parkta oyun oynamak, piknik yapmak, <i>resim çizmek (15)</i> , sabah koşusu yapmak, saklambaç oynamak, seyahate çıkmak, sihir yapmak, solucan aramak, su savaşı yapmak, suda değnek yarıştırmak, şarkı dinlemek, şarkı söylemek, şiir yazmak, tartışmak, tekne ile gezintiye çıkmak, telefonla konuşmak, televizyon izlemek, tembellik yapmak, tenis oynamak, top oynamak, tuvalette resim yapmak, tünelde çukur kazmak, uçurtma uçurmak, uyumak, haylazlık yapmak, yemek yemek, yeni şeyler keşfetmek, yiyecek taşımak, yüzmek.	64
Giyim-kuşam	Altın madalyon, <i>atki (4)</i> , bere, beyaz önlük, canavar kostümleri, çizme, deniz elbisesi, etek, fular, gecelik, gömlek, iç çamaşırları, kemer, kraliyet elbisesi, kraliyet tacı, kravat, maske, <i>pantolon (6)</i> , papyon, pelerin, pijama, poplin giysi, sandalet, silindir <i>şapka (14)</i> , takım elbise, tulum, tüylü şapka, yağmurluk, yamalı elbise.	29
Meslek	Astronot, balerin, bekçi, boyacı, bujiteri, butik, <i>çiftçi(3)</i> , doktor, elektrikçi, garson, gitarist, hayvanat bahçesi görevlisi, hizmetçi, hostes, işçi, kameraman, kasap, kuyumcu, muhabir, müzisyen, otobüs şoförü, öğretmen, park görevlisi, pilot, postacı, <i>ressam(2)</i> , şair, <i>terzi(3)</i> .	29
Beslenme	Ağaç yaprağı, armut, bal, balık, bezelye, bisküvi, bitki çayı, böcek, brokoli, buğday, <i>çay(5)</i> , çikolatalı pasta, çilek, çimen kurabiyesi, çorba, domates, dondurma, ekmek, elma, enginar, erik, fındık, havuç, havuçlu kek, ıspanak, jambon, kahve, karpuz, kaşar peyniri, kedi maması, kemik, kırmızı et, krep, lale reçeli, lolipop, makarna, mama, <i>meyve(3)</i> , meyve suyu, meyveli kek, mısır, omlet, ot, papatya suyu, pizza, reçel, salam, saman, sandviç, sheppyflakers, soğan, solucan, sosis, tavşan ezmesi, tavşan yahni, tereyağı, üzümlü kek, vişneli pasta, yaprak turşusu, yaprak, yem, yulaf ezmesi, <i>yumurta(3)</i> .	63

Tablo 3. Devamı

Para Birimi	-	n
Akrabalık	Abi, amca, <i>anne (13)</i> , <i>anneanne, arkadaş(9), baba(7)</i> , <i>babaanne</i> , dayı, dede,	28
İlişkileri/kişiler arası ilişkiler	kardeş, komşu, kuzen, teyze. Arkadaşına çiçek vermek, arkadaşına değer vermemek, arkadaşına sürpriz yapmak, arkadaşının sırlarını kimseye söylememek, arkadaşlarına karşı kaba kuvvet kullanmak, arkadaşlarını terslemek, <i>Çevresindeki insanlara zarar vermek(2)</i> , <i>insan haklarına saygı duymak(2)</i> , kardeşiyle alay etmek, <i>kibarca konuşmak(3)</i> , kimlik karmaşası yaşamak, komşularına yardım etmek, komşusunu rahatsız etmek, kurallara uymamak.	

Günlük yaşamda kullanılan “araç-gereçler” bireylerin kültürel gelişimi için önemli sayılabilecek başlıklardan birisidir. İncelenen kitaplarda sık geçen masa, kitap ve peluş oyuncaklar gibi evrensel kültüre dair ortak kullanım eşyaları yer almaktadır. Kukuletalı şapka, şövalye kılıcı, Kızılderili yayı, beyzbol sopası gibi farklı kültürleri barındıran araç-gereçler çocukların ilgisini çekmektedir.

Kraliyet tacı takmak, silindir şapka, pelerin, papyon, poplin giysi ile dolaşmak, kraliyet elbisesi, canavar kostümleri giymek gibi giyim, davranışlar ve kılık-kıyafete ilişkin nitelikler farklı kültürleri barındırmaktadır.

Beslenme alışkanlıkları kültürel farkındalık oluşturmak adına en önemli başlıklardan biridir. Nitekim jambon, sheppyflakers gibi kültürümüzde sık karşılaşmadığımız yiyeceklerin kitaplarda yer alması çocuklar adına dikkat ve ilgi çekici görülmektedir. Bunun yanında “çay, yumurta, meyve” gibi evrensel kültüre dair yiyecekler de sıklığı yüksek olan öğeler arasında yer almaktadır.

Kişiler arası ilişkiler alt başlığında incelenen kitaplarda, kibarca konuşmak, arkadaşlarına karşı kaba kuvvet kullanmak, komşularına yardım etmek, çevresindeki insanlara zarar vermek gibi olumlu ve olumsuz birçok davranış tespit edilmiştir.

Kültürel öğelerin bir başka teması ise din/inançlardır. Din ve inanışlar da kişilerin yaşam biçimini etkilemektedir. Dolayısıyla din ve inanışlar kültürü şekillendiren önemli öğelerden birisidir. Aşağıda yer alan tabloda, kitaplarda rastlanan din/inanç ile ilgili kültürel öğelerden örnekler sunulmaktadır.

Tablo 4.*Din ve İnançlar*

Din/İnanç	Batıl inançlarda bulunmak, <i>dilek tutmak(3)</i> , <i>noel bayramı(4)</i> , <i>Tanrı(2)</i> .	n
Hayalî varlıklar ve onlara ait unsurlar	Büyü, büyümlü orman, cadı, <i>canavar(7)</i> , cin, dilek, düşünce okumak, görünmez varlık, hayalet, <i>peri(3)</i> , seyrek tüylü ve patlak gözlü canavar, sihirli değnek, ufo aracı, <i>uzaylılar (3)</i> , uzaylıları görmek, yaratık,	16

İncelenen çocuk kitaplarında farklı din ve inanışlara ait özellikler ve davranışlar bulunmuştur. “*Noel bayramı, Tanrı*” gibi farklı kültürlerin inanışlarına, hayalî varlıklar ve bunların özelliklerine ilişkin çok sayıda öğeye rastlanmıştır. Bu kitapların muhatabı olan çocukların düşünce ve davranış kalıplarının oluştuğu dönemde” Canavar, *uzaylılar, peri, sihirli değnek, cadı*” gibi sakıncalı olduğu bilinen kavramlara yer verilmesi çocuk gelişimi açısından uygun görülmemektedir. Yerli kültürden beslenen masallarda, öykülerde bu tür varlıklara yer verilmemektedir.

Çocuklarda belirli davranış kalıplarının oluşması adına, dini inançların belirli çerçevede kitaplarda işlenmesi ve belirli inançları yansıtan kavramlara yer verilmesi gerekmektedir. Ancak incelenen kitaplarda bahsi geçen kriterlerin bilgilendirici olmaktan ziyade özendirici bir anlayış içerisinde sunulduğu söylenebilir.

Kültürel öğelerden bir diğeri ise sanattır. “Müzik aletleri” ve “sanat” başlığı altında kitaplarda tespit edilen örneklerin sıklığına az rastlanılmış olup belirlenen örneklerin evrensel kültürü yansıtan örnekler olduğu görülmektedir. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

Tablo 5.*Sanat*

		n
Müzik aletleri	Akordiyon, <i>flüt (2)</i> , <i>gitar (5)</i> , gramofon, <i>piyano (3)</i> , saksafon, trampet.	7
Sanat	Bale yapmak, <i>dans etmek (5)</i> , dans kursu, <i>müzik dinlemek (8)</i> , <i>resim çizmek (13)</i> , şarkı söylemek, tablo çizmek, tiyatroya gitmek, yağlıboya portresi yapmak.	9

Çocuk kitaplarında müzik aletleri ile ilgili kültürel öğeler incelendiğinde genellikle gitar, piyano, akordeon gibi Batı müzik kültürünü yansıtan öğelere yer verildiği görülmektedir. Eserlerdeki kahramanların günlük yaşantıları içerisinde sıkça değinilen müzik aletleri batı kültürünün tanıtımını yapmakta, yerli kültürümüzü oluşturan müzik aletlerine kitaplarda yer verilmediği görülmektedir. Sanatsal faaliyetlere değinecek olursak “*resim çizmek, şarkı söylemek, müzik dinlemek*” gibi evrensel kültüre dair faaliyetlerin kitaplardaki yerinin hayli fazla olduğu da tespit edilmiştir.

Çocuk kitaplarında incelenen kültürel öğelerden birisi olan örf ve âdetler de çevirisi yapılan kültürün tanınması açısından önem teşkil etmektedir. Kitaplarda yer alan örf ve âdetler ile ilgili örnekler aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 6.*Örf ve Âdetler*

		n
Tanışma/veda davranışları	<i>Başıyla selamlamak(2)</i> , çiçek vermek, <i>el sallamak(5)</i> , <i>el sıkışmak(3)</i> , sırtını dönüp gitmek, veda etmeden yola koyulmak.	6
Örf ve âdetler	Büyüklerini ziyarete gitmek, <i>çam ağacı süslemek(3)</i> , <i>doğum günü kutlamak(2)</i> , duvara kraliyet ailesi resmi asmak, evde ayakkabı ile dolaşmak, izin almadan birisinin yemeğini yemenin yanlış olduğunu anlatmak, kayan yıldızların dilek gerçekleştirmesine inanmak, komşularına yardım etmek, evde köpek beslemek, krallık yönetimi, Noel babanın bacadan gelerek uyuyan çocuklara hediye vermesi, Noel babanın geyikleri ile kızakla hediye paketleri dağıtması, ölmüş hayvanı toprağa gömmek, özel günleri kutlamak, prens, püf çiçeğini kopararak dilek dileyip çiçeği üfleme, sabah erkenden uyanmayan çocuğuna kızmak, bulunduğu bölgenin sınırlarını korumak, yılbaşı gecesi hediyeleşmek, <i>yılbaşını kutlamak(4)</i> .	22
Annelik	<i>Çocuklarına banyo yaptırmak(4)</i> , çocuğu ile ilgilenmemek, çocuğuna sarılmak, çocuğuna yeni bilgiler öğretmek, çocuğunu dinlemek, çocuğunun düşüncelerini önemsememek, çocuğunun söylediklerini duymamazlıktan gelmek, çocuklarına kızmak, çocuklarına masal anlatmak, <i>çocuklarına sevgi göstermek(6)</i> , çocuklarına yemek pişirmek, çocuklarını uyutmak, çocuklarıyla birlikte oyun oynamak, evi idare etmek, gece çocuğuyla birlikte uyumak, <i>çocuğuna şefkat ve merhamet göstermek(4)</i> , yavrularının karnını doyurmak, yavrusu için üzülme.	18

En dikkat çekici kültürel öğelerden birisi de örf ve âdetlerdir. Toplumların yaşayış biçimini, olaylara karşı düşünce ve davranış şekillerini anlamlandırmada örf ve âdetler önemli bir paya sahiptir. “Noel babanın yılbaşı gecesinde bacadan gelerek uyuyan çocuklara hediye paketleri vermesi, çam ağacı süslemek, evde ayakkabı ile gezmek” gibi özellikle Batı kültürünü yansıtan olay ve davranışlara kitaplarda sıkça yer verildiği ve kahramanların kendi kültürlerini yansıtan birçok faaliyetlerde bulduklarını söylemek mümkündür. Bu ve buna benzer olayların kitaplarda sıkça yer alması çocukların kendi kültürünün farkına varmadan başka kültürlerle ait olay ve davranışlara ilgi duymasına neden olmaktadır.

Kültürel öğelerin bir diğer teması olan anneliğe dair olumlu model davranışlar yer almaktadır. Birçok farklı kültürlerde annelik ve anneliğe özgü davranışlar ortak olduğundan tespit edilen bulguların evrensel kültürü yansıttığı söylenebilir.

İncelenen çocuk kitaplarında sıklığı yüksek olan öğelerden birisi de değerler teması örnekleridir. Değerler, toplumda yaşayan insanların olaylara karşı sergiledikleri duygu, düşünce ve davranışları tanımlaması açısından önem taşımaktadır. Değerler ile ilgili kültürel öğe örnekleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 7.
Değerler

Değerler	n
Bariş, çalışkanlık, çocuk sevgisi, <i>dayanışma</i> (4), dostluk, duyarlılık, farklılıklara saygı duymak, fedakârlık, hayvanseverlik, iş birliği, merhamet, paylaşmak, samimiyet, <i>sevgi</i> (18), sorumluluk, şefkat, temizlik, <i>yardımseverlik</i> (8).	18

Kitaplarda yer alan değerlere bakıldığında “*sevgi, yardımseverlik, dayanışma, şefkat, merhamet*” gibi tümüyle evrensel kültüre ait değerlere rastlanmaktadır. Bu kitapların muhatabı olan çocukların eğitimi ve ait oldukları toplumsal yaşama hazırlanması adına önem arz eden değerlerin, kahramanlar aracılığıyla çocuklara kazandırılmak amacıyla kitaplarda yer verildiği görülmektedir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Çeviri resimli çocuk kitaplarının “Kültür Ögeleri Tespit Formu”nda yer alan temalara göre incelendiği bu çalışmada, çocuk kitaplarındaki görsel ve metinlerde yerli, yabancı ve evrensel kültüre dair hangi öğelere yer verildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sayede ülkemizdeki okulöncesi ve ilkököl dönem çocuklarına hitap eden çeviri çocuk kitaplarının dilimizi ve ait olduğumuz kültürü ne derece yansıttığı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Albayrak ve Serin (2012) Yabancılar için Türkçe 1-2 ders kitaplarının, Türk kültürü ile ilgili unsurlara ne ölçüde yer verildiğini ve bunların kültür aktarımında ne derece etkili olduğunu belirlemeyi amaçladığı çalışmada Türk kültürünü yansıtan kavramsal işaretlere sıkça yer verildiği, bu kitapların çocukların seviyelerine uygun olarak hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın veri toplama aracı ise başka dillerden Türkçe’ye çevrilmiş kitaplar olduğu için baskın şekilde Türk kültürünü yansıtan kavramsal işaretlere sıkça yer verilmemiş olması doğaldır. Fakat bu kitaplarda evrensel değerlerin baskın olması beklenirken birçok temada yabancı değerler başlığı altına girecek örnekler baskındır.

Dedeoğlu ve diğerleri (2013) ilköğretim öğrencilerine hitap eden 72 biyografik figürü içeren yerli ve çeviri yoluyla dilimize kazandırılan toplam 113 kitap örneğinin inceledikleri araştırmada yabancı kişiler hakkında yazılmış birçok biyografik eserin bulunduğu ancak yerli kültürümüze ait Türk büyükleri ve bunların hayatının çocuklara tanıtılmasında kullanılabilecek biyografik eserlerin kaleme alınmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Küçük (2006) biri yerli bir diğeri ise yabancı iki çocuk edebiyatı eserini kültürel yönden çeşitli unsurları göz önünde bulundurarak değerlendirdiği çalışmasında eserlerin ait oldukları kültüre ilişkin çok sayıda öge tespit etmiştir. Bunun yanında çocukların toplumsal değerlere yabancılaşmadan gelişim göstermelerinin gerektiğini ve bunun için de kültürümüzü içeren eserlere yönlendirilmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Mert ve diğerleri (2013) çeviri çocuk kitaplarının ait oldukları kültürü ve evrensel kültüri içeren öğelere ne ölçüde yer verildiğini belirlemeyi amaçlayan çalışmalarında söz konusu kitapların evrensel kültürün yanında farklı kültürel özellikleri tanıtıcı ve bilgilendirici oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Dilimize çevirisi yapılan resimli çocuk kitaplarının, kültürel unsurları içeren kriterler çerçevesinde incelendiği bu çalışmada söz konusu kitaplarda farklı kültürlere ilişkin birçok kültürel ögenin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kültürel öğelerin alt başlıklarından olan “Millet-Devlet isimleri, Para Birimleri” gibi kategorilere dair öğelere hiçbir kitapta yer verilmemiş olması dikkat çekmektedir. Bunun yanında çocuk kitaplarında “Tarihî Olaylar” başlığı altında doğrudan tarihî bir olay ya da durumdan bahsedilmese de kitapların ait oldukları toplumun yaşam şekillerinden birkaç örnek sunularak (kraliyet yönetimi, prens, prenses) küçük ayrıntılara yer verilmiştir. “Unvanlar, Kalıp sözler, Değerler” temasında, evrensel kültürü içeren öğelere kitaplarda sıkça rastlanmıştır. Bu öğelerin kullanım amacı bilgilendirici nitelikte olabilir. Ancak “Din/İnanç” temasında “*dilek tutmak, Noel bayramı kutlamak, sihirli değnek*” gibi yabancı kültür kavramlarının kitaplarda yer alması kitapların muhatabı olan çocukların yanlış düşünceler içerisinde yetişmesine neden olabilir. Yine benzer şekilde hayalî varlıklar ve onlara ait unsurlar başlığı altında “*canavar, uzaylılar, peri, cin, hayalet, yaratık*” gibi uygunsuz kavramsal işaretlerin kitaplarda yer alması çocukların gelişimi açısından uygun bulunmamaktadır. “Örf ve âdetler” teması kapsamında “*yılbaşını kutlamak, çam ağacı süslemek, evde ayakkabı ile dolaşmak, evde köpek beslemek*” gibi farklı kültürlerin özelliklerini bulunduran geleneklerin kitaplarda sıkça yer aldığı görülmektedir. Bu durum çocukların kendi kültürlerini tanımadan başka kültürlerin etkisi altında kalarak yerel kültürden uzaklaşmalarına neden olabilir.

İncelenen çocuk edebiyatı eserlerinin okul öncesi ve ilkököl dönemimdeki çocuklara yöneliktir. Söz konusu gelişim aralığındaki çocuklar, beğendikleri kitap kahramanlarının davranışlarını örnek alarak onlar gibi davranmaya çalışır, onlara öykünür. Bu nedenle olumlu kişilik özelliklerine sahip olan kitap kahramanları, çocuklar için iyi bir rol model özelliği taşımaktadır. Çocuk, ilişki kurduğu metinlerde kendi yaşam biçimini, ait olduğu topluma dair değerleri, inanış ve düşünceleri bulabiliyorsa okumaya karşı merakı ve isteği artmaktadır.

Ancak çocuklar anadillerinin ve ait oldukları kültürlerin gereği gibi işlenmediği örnek eserlerle sıkça karşılaştıklarında okumaya dair istek ve arzuları yok azalmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen ve ebeveynlerin kitap seçiminde peritextual unsurun yanında çocuk kitabının yerel ve/veya evrensel değerleri baskın olarak taşımaya da dikkat etmeleri gerekir.

Kitaplar, çocukların duygu, düşüncelerini besleyerek onların gerçek yaşamla bağ kurmasına yardımcı olmaktadır. Nitelikli çocuk kitapları; çocukların farklı insan ve hayvan tiplerini tanımasına, başka ülkeler ve toplumlar hakkında bilgi edinmesine, evrensel kültüre dair zengin bilgiler edinmesine olanak sağlar. Bu noktada amaç ne yabancılaştırmak ne de başka kültürleri dayatmak olmalıdır. Amaç, bir yandan kültürel farkındalığı artırırken diğer taraftan farklı dünyaların kapılarını aralamaktır. Evrensel kültüre ait özellikler, bu sayede başka kültürlerle ortak olan yanların fark edilmesi, ufak farklılıklar ya da benzerliklerin keşfi için gereklidir.

Her yıl ülkemizde çok sayıda resimli çocuk kitabı çevirisi yapılarak yayımlanmakta ve genellikle bu kitaplar çok sayıda okura ulaşmaktadır. Ancak bu, çevirisi yapılan her kitabın niteliksel açıdan yeterli seviyede olduğu anlamına gelmemelidir. Çeviri kitapların kültürler arası etkileşimde önemli bir yere sahip olduğu düşüncesiyle bir kültürde meydana gelen değişimlerde büyük bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Ulusal kültürümüze olumsuz etkisi olan, niteliksiz ürünleri yayımlamak, çocuklar üzerinde pek çok farklı noktada olumsuz etki oluşturmaktadır. Sonuç olarak çeviri resimli çocuk kitaplarının evrensel değerlerin aktarımında yeterli ve nitelikli olmadığı görülmektedir. Çeviri eserleri seçerken metnin ana temasının temsil ettiği kültür özelinde değil de evrensel boyutta işlenmesine dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1977). *Her yönüyle dil. Ana çizgileriyle dil bilim I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 17.03.2019 tarihinde erişildi.
- Albayrak, F., ve Serin, N. (2012). Gazi üniversitesi TÖMER yabancılar için Türkçe 1-2 ders kitaplarındaki okuma metinlerinin kültür aktarımı açısından incelenmesi. *5. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı* (pp. 149-156). Mersin.
- Balat, G. U., Kılıç, Z., Değirmenci, Ş., ve Ünsal, F. Ö. (2017). Okulöncesi dönem çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarında yer alan temel kavramların incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(44), 424-441. doi: 10.21764/maeuefd.319461
- Bilgin, H. (2011). *5-6 Yaş çocuklarına yönelik 1990-2010 yılları arasında basılan resimli kitapların çocuğa yönelik kavramına göre incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 17.03.2019 tarihinde erişildi.
- Binyazar, A. (2004). Ulusal bilinç/evrensel kültür. *Çağdaş Türk Dili*(194), 51-56.
- Bulut, P., ve Kuşdemir, Y. (2013). TÜBİTAK tarafından yayınlanan çocuk kitaplarının içerik özelliklerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(12), 215-226.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., ve Çakmak, E. K. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çeçen, M. A., ve Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.
- Dağlıoğlu, H. E., ve Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Dedeoğlu, H., Ulusoy, M., ve Alıcı, M. (2013). Çocuklar için hazırlanmış biyografik eserler üzerine bir içerik analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 116-131.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Dilidüzgün, S. (1996:15). *Çağdaş çocuk yazını-yazın eğitiminde ilk adım*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dirican, R., ve Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2), 44-69.
- Erbir, B., ve Aka, F. N. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 10(12), 371-386. doi: 10.7827/TurkishStudies.8425
- Erenoğlu, D. (2008). Mehmet Kaplan'ın dil üzerine görüşleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*(36), 65-80.
- Gemalmaz, E. (1997). *Standart Türkiye Türkçesinin(STT)'nin formalarının formatif değerleri ve bu değerlerin ihtiyaç hâlinde bu dilin gelişimine etkileri*. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi. Erzurum, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 15.03.2019 tarihinde erişildi.
- Glazer, J. I. (1986). *Literature for young children*. New York: Merrill.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 103(729), 50-57.
- Gökberk, M. (2018). *Değişen dünya değişen dil*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, (8. baskı).
- Gönen, M. (1984). Okul öncesi çağı çocuğu ve resimli kitaplar. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 16(28), 20-21.
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z., ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 724-735. doi: 10.16986/huje.2015014224
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 251-265.
- Güftâ, H., ve Kan, M. O. (2011). İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabının dil ile ilgili kültür öğeleri açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 239-256.
- Jiang, W. (2000). The relation between culture and language. *ELT Journal*, 54(4).
- Kafesoğlu, İ. (2003:15-16). *Türk millî kültürü*. İstanbul: Ötügen Yayınları.
- Kalaycıoğlu, A. (2012). *36-72 aylık Türk ve yabancı çocukların ebeveyn ve öğretmenlerinin resimli çocuk kitabı seçme ölçütlerinin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 09.03.2019 tarihinde erişildi.
- Kaplan, M. (2010). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları, (26. baskı).
- Kaptan, S. (1995). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekişik Web Ofset Tesisleri.
- Kara, C. (2012). Çocuk kitabı seçiminde resimlemelerle ilgili olarak ebeveynin dikkat etmesi gereken başlıca unsurlar. *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 225-232.

- Karasar, N. (2006:77). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 13.03.2019 tarihinde erişildi.
- Küçük, S. (2006). Çocuk edebiyatında değerler açısından Şeker Portakalı ve Fadiş üzerine bir değerlendirme. *II. Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu*, 297-306.
- Levent, G. (2010). *Çocuk edebiyatı çevirilerinde karşılaşılan sorunlar*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İzmir, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 13.03.2019 tarihinde erişildi.
- Mert, O., Albayrak, F., ve Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2.bs.). CA: Sage: Thousand Oaks.
- Özbay, M. (2005). Bilim ve Kültür aktarıcısı olarak yazı. *Türkiyat Araştırmaları*, 68-74.
- Öztürk, H. E. (1991:3). *Batı çocuk klasiklerinde temel değerler*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Polat, T. (1995). Yazın metni - okur ilişkisi üzerine düşünceler. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*(8), 109-121.
- Şirin, M. R. (1988:20). *Çocuk edebiyatı yılığı*. İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- Tural, S. K. (1988). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Turan, Ş. (2000). *Türk kültür tarihi:Türk kültüründen Türkiye Kültürüne ve Evrenselliğe* Ankara: Bilge Yayınevi.
- Yazoğlu, R. (2002). Dil-kültür ilişkisi. *EKEV AKADEMİ DERGİSİ*, 6(11), 21-43.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, F. (2007). Etkili bir çeviri eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 144-155.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Culture is one of the elements that makes society a nation. The most important complement to the culture which contains the values, language, tradition, belief, material and spiritual values within the society is shown as language. Language is the tool which provides communication between people and societies.

It expresses the culture with its all aspects and helps to transfer the culture to the future. Also, it has an important role to build a bridge between the other cultures. Significant pieces are formed by conceptual signs that emerge as a result of experiences and constitute the culture. In this way, it is provided to create the concepts and vocabulary that are equivalent to the culture and the language.

The concepts and vocabulary that are nourished by the structure of culture in society construct the texts and in this way, permanence is ensured. The texts play an important role in ensuring intercultural communication and cultural transmission by gaining vitality and transferring the values they carry. Literary texts or works belonging to different cultures serve as a bridge between communities through translation. Works created by translation play a major role in the cultural change of a country or nation because during the act of writing, the author looks at the event through a specific cultural perspective and reflects it to his work. However, these events and facts that are rewritten must be of an informative nature, they should not attempt to impose a reader. For this reason, picture books prepared for preschool and elementary school children should be translated into different languages rigorously. In these phases, children take characters' behaviours as their models and identify these characters with themselves. The contents of the children's books with pictures should include the cultural, personal and moral values of misspelling and the national identity as well as tradition of the society must be emphasised. The aim of this research, which was carried out on the basis of the stated reasons, is to examine the children's picture books translated into Turkish under the sub-headings of cultural elements and to identify which elements of domestic, foreign and universal culture are included.

2. Method

This research is a descriptive study, which is one of the most appropriate methods for presenting a current situation and it is constructed by survey model. The survey model is a research approach which aims to describe a situation that existed in the past or the present. The materials of this study consist of children's books with 50 translation pictures which are the most widely sold in a book sale site. The materials of the study were selected by taking into consideration must be placed between "taking" and "into account" a the objective sampling method. The purposeful sampling method, which enables the selection of knowledge-rich situations and conducting in-depth research based on the purpose of the study, has emerged in the tradition of qualitative research.

3. Findings, Discussion and Results

This study examines and presents the elements of native, foreign and universal culture in the most popular translation books for children in a popular book sales site. For this purpose, the cultural elements have been identified in the visual and literary texts in the books to reach a conclusion found in the "Cultural Elements Detection Form" by Albayrak and Serin (2012) and values are categorized under the titles such as the language, art, religion / beliefs, customs and customs, daily life, history, geography. It has been concluded that most of the illustrated children's books under the related headings contain many literary and visual elements related to different cultures.

As a result of research is better investigations into "LANGUAGE" It is determined that the names of people belonging to different nationalities, the stereotypes and the idioms we use in our language are frequently included, and the names from different nations and states are not included in any books. When we look at the person names there are many names for native culture and foreign cultures. In the books reviewed most of the place names contain universal culture. Places such as forest, garden and house, where people live in almost every moment, have been included in most of the books examined. Nutrition habit is one of the most important topics to create cultural differences. Indeed, in our culture, such as ham, sheppyflakers and artichokes, the frequent presence of food in books is noteworthy for children. Besides, foods related to universal culture such as tea, eggs, fruits are also among the high frequency items. One of the most remarkable cultural elements is customs and traditions. Traditions and customs have an important role in making sense of societies' way of life and thoughts and behaviors against events. It is possible to say that "Santa Claus coming from the chimney on New Year's Eve and giving gift packages to sleeping children, decorating pine trees, traveling with shoes at home" is

frequently mentioned in the books and behaviors that reflect Western culture and that the heroes do many activities reflecting their own culture. These and similar events are frequently included in the books and children are attracted to events and behaviors of other cultures without being aware of their native culture. The characteristics and behaviors of different religions and beliefs were found in the children's books examined.

“Celebrations and beliefs from different cultures such as Christmas, God” are also included. In addition to this, there are many elements related to imaginary beings and their properties. At the time when children's minds and behaviors were formed “ the inclusion of conceptual signs known to be inconvenient such as monsters, aliens, fairies, magic wands, witches” is not considered appropriate for child development. Those creatures are not mentioned problems included in our native culture. The reason for all this can be said that translators translated books by being influenced by different cultures. As another sub-topic of cultural elements, Motherhood has been mentioned frequently in books and positive behaviors specific to maternity. In many different cultures it is seen that the findings determined reflect the universal culture because it is common to motherhood and maternal behaviors.

As the works of children's literature examined were aimed at children in pre-school and primary school period, it was stated that the translation work should be given a great importance. Because children who cover this period try to behave like them by taking the behaviors and experiences of the book heroes that he likes and likes, he identifies with them. For this reason, the book heroes with positive personality traits are a good role model for children. If the child can find his / her own way of life, the values, beliefs and thoughts of the society he / she belongs to in the translated texts, the curiosity and desire for reading increases. However, when children often encounter their native language and sample works where the cultures they belong to are inadequate, all their desires and desires for reading are lost. In this respect, the translator needs to know both the source text and the cultural elements of the language which he will translate. In addition, books help children to connect with real life by feeding their feelings and thoughts. Qualified children books allow them to know different human and animal typing, to learn about other countries and societies, to get rich information about universal culture. At this point the aim is to neither alienate nor impose other cultures. The main aim is to realize the cultural awareness and on the other hand to open the doors of different worlds. In addition, features belonging to universal culture are also in question and by this means, discoveries of minor differences or similarities are realized by recognizing the sides that are common to other cultures. When we look at it, every year children's books are translated and published in Turkey and also they all find too many buyers. However, this should not mean that every book translated is qualitatively adequate. It is possible to say that the translated books play an important role in the changes taking place in a culture with the idea that they have an important place in intercultural interaction. Publishing unqualified products that have a negative impact on our national culture has a negative impact on children at many different points. For all these reasons, it is concluded that many children with translated books are not qualified in the culture transfer.

Çeviri resimli çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi.

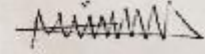
ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanma durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayınlılmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim 24/03/2020

İmza

Adı Soyadı

Araştırmanın Sorumlu Yazarı



Mücahit DURMAZ

Mücahit DURMAZ

Scanned with CamScanner